

EIERSKAPSKONTROLL MJØLKERAMPA AS

GJERDRUM KOMMUNE

APRIL 2016

INNHold

1	Bakgrunn, formål og problemstillinger	2
2	Metode	3
3	Nærmere om mjølkerampa a/s	4
3.1	Innledning	4
4	Eiermeldning – rammevilkår for eierstyring	5
4.1	Innledning	5
4.2	Kommunens eiermelding	5
5	Hvordan praktiseres eierstyringen for mjølkerampa AS?	6
5.1	Innledning	6
5.2	Eierstrategi	6
5.3	Vedtekter og selskapsstrategi	7
5.4	Øvrige eierforhold	7
5.4.1	Opplæring av de folkevalgte eierrepresentanter	7
5.4.2	Om valg til styret, styreinstruks og styreevaluering	7
5.4.3	Instruks til daglig leder, etikkreglement m.m.	7
5.4.4	Rapportering og eieroppfølging ut over generalforsamling	8
6	Andre viktige forhold ved selskapet og driften	9
6.1	Formidling av eiernes styringssignaler og eierstrategi til administrasjonen	9
6.2	Selskapsforhold	9
6.3	Organisasjon	9
6.4	Forpliktelser vis a vis offentlige instanser og juridiske forhold	9
6.5	Framtidsutsikter	9
7	Revisjonens samlede vurderinger og anbefalinger	11
7.1	Oppsummering	11
7.2	Vurderinger	13

1 BAKGRUNN, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Bakgrunnen for selskapskontrollen er revidert¹ plan for selskapskontroll 2014-2016 som er vedtatt av kontrollutvalget /kommunestyret i Gjerdrum.

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll), jf. kommuneloven § 77 og §§ 13-15 i forskrift om kontrollutvalg av 15. juni 2004 nr. 905.

Denne selskapskontrollen har derfor som formål å gjennomgå og vurdere om kommunenes eierinteresser i A/S Mjølkerampa utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Kontrollen skjer innenfor rammene av kommuneloven og kontrollutvalgsforskriften.

Kontrollen tar sikte på å besvare følgende problemstillinger:

Problemstilling 1:

Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

- a. Har kommunen etablert gode rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
- b. Følges rutinene opp og utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Problemstilling 2:

Opptreter selskapet ellers i tråd med grunnleggende krav og normer for drift og ledelse av et selskap?

¹ Etter opprettelsen av RRI ble det utarbeidet en felles plan for selskapskontroll for alle kontrollutvalgene på Romerike. Her inngår alle selskaper kommunene eier, både alene og sammen med andre kommuner på Romerike. Noen kontrollutvalg er delegert myndighet til å gjøre endringer i opprinnelig plan, andre har ikke delegert denne myndigheten og den reviderte planen er i disse kommunene også behandlet i kommunestyrene.

2 METODE

Denne selskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Selskapskontrollen har i utgangspunktet en bred tilnærming og søker å fange opp problemstillinger relatert til eierstyringen. Kontrollen vil ikke gå i dybden, men heller identifisere problemstillinger som senere kan bli gjenstand for ytterligere undersøkelser.

Det presiseres at selskapskontrollen er en vurdering av om virksomheten styres etter eiernes formål. Dette innebærer at kontrollen begrenser seg til en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring og at virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet. En mer utførlig materiell vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller derfor utenfor denne kontrollen.

Rapporten bygger på informasjon fra eierne, styret og administrasjonen samt åpne kilder som Brønnøysundregistrene (foretaksregisteret), www.purehelp.no, www.proff.no, mv. Bruken av kilder utover informasjon fra eierne er gjort for å sikre at eierstyringen også er omsatt i praksis.

Som det fremgår av rapporten vil det enkelte steder presenteres informasjon om selskapet, styret og administrasjon med detaljeringsnivå som går utover informasjon om den rene eierstyringen. Når dette allikevel tas med er det som bidrag til helhetsbildet som igjen er av sentral verdi for vurdering av eierstyringen i selskapet og om denne fungerer i praksis.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i denne selskapskontrollen har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å gjennomføre kontrollen i tråd med de problemstillinger kontrollutvalget har vedtatt.

Når det gjelder tilbakemeldingene fra eier v/ordfører og styret har dette vært gjennomført ved besvarelse av et spørreskjema som har vært sendt ut elektronisk.

Det er også gjennomført intervju med daglig leder. I tillegg er det innhentet informasjon fra kommunen (fra ansatte som ivaretar en eierstyringssekretariatfunksjon i kommunen) om hvordan saker knyttet til selskapet er håndtert internt for å ivareta eierstyringen av selskapet.

Rapporten har vært forelagt eieren og styreleder, også dette for å sikre et så korrekt bilde som mulig av selskapet og eierstyringen.

Når det gjelder kontrollkriterier for gjennomføring av denne eierskapskontrollen, følger disse vedlagt i vedlegg 1.

3 NÆRMERE OM MJØLKERAMPA A/S

3.1 Innledning

Mjølkerampa A/S er en tiltaksbedrift

Kjernen i tiltaksbedriftenes virksomhet er å tilby arbeidstrening til sine brukere. Mjølkerampa A/S tilpasser og strukturerer oppfølging i jobbrelatert atferd mot mennesker med blant annet:

- Avhengighetsproblematikk
- Autismespekterforstyrrelser
- Mennesker med funksjonstap
- Sosial adferdsproblematikk, sosial kompetanse, problemadferd.

Selskapet er lokalisert i Asktorvet 4 i Gjerdrum.

Mjølkerampa A/S er et aksjeselskap som er heleid av Gjerdrum kommune og ble vedtatt opprettet 02.07.2002 med en aksjekapital på kr 100 000. Selskapet er en videreføring av Gjerdrum kommunes arbeidssenter som ble opprettet i 1993. Selskapets omsetning i 2014 var MNOK ca 3,4 og resultatet samme år var negativt med kr 234 000.

Virksomheten er godkjent som tiltaksbedrift med tiltakene «Arbeidsplass i skjermet virksomhet» (APS) og «Varig tilrettelagt arbeid» (VTA).

Selskapets drift er kvalitetssikret eQuass-sertifisering noe som er avgjørende for å innfri vilkår til støtte fra NAV.

Styret består i dag av følgende personer;

Birger Landmark	styreleder
Randi Bjørnsdotter Øye Dahl	styremedlem
Gro Iversen Rosslund	styremedlem
Tor Erlend Framstad	varamedlem
May-Irene Evelyn Pettersen	daglig leder/sekretær

BDO, avd Lillestrøm er revisor for selskapet. Revisor har avgitt ordinær beretning for 2014 og har ikke hatt kommentarer til selskapet, herunder nummererte brev, utover dette.

4 EIERMELDNING – RAMMEVILKÅR FOR EIERSTYRING

4.1 Innledning

I dette kapitlet besvares problemstilling nummer 1a:

Problemstilling 1:

Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

- a. Har kommunen etablert gode rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?

Under dette punktet skal vi se nærmere på kommunens eiermelding. Denne setter blant annet den generelle rammen for kommunenes eierstyring, og gjelder derfor også for eierstyringen av Mjølkerampa AS.

Til grunn for revisjonens vurderinger legges KS-anbefaling nr. 4:

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide eierskapsmeldinger for alle sine selskaper:

4.2 Kommunens eiermelding

Revisjonen får opplyst fra Gjerdrum kommune at eiermeldingen, herunder eierstyringsprinsippene, for ØRU-samarbeidet også omfatter oppfølgingen av eierskapet i Mjølkerampa. Ettersom Mjølkerampa er heleiet av Gjerdrum kommune er det i ØRU-eiermeldingen ikke utarbeidet særskilt eierstrategi for selskapet.

5 HVORDAN PRAKTISERES EIERSTYRINGEN FOR MJØLKERAMPA AS?

5.1 Innledning

I dette kapitlet ser vi nærmere på hvordan prinsippene i eierstyringen som følger av KS anbefalingene, samt kommunenes Eiermelding, er fulgt opp i praksis.

Kapitlet svarer på problemstilling nr. 1b.

Problemstilling 1:

Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

b. Følges rutinene opp og utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Funnene i dette kapitlet bygger på gjennomgang av protokoller fra generalforsamling, styremøter og utvalgs- og kommunestyremøter, samt intervjudata og opplysninger fra eierrepresentanten på generalforsamling (ordfører) i spørreundersøkelse fra revisjonen.

Valg av selskapsform og en vurdering av om valgt selskapsform er riktig for de oppgaver/funksjon et selskaps skal løse/fylle, er ofte et sentralt tema i eierstyringen. For arbeidsmarkedsbedrifter er selskapsformen bestemt i forskrift om arbeidsmarkedstiltak § 10-3 til å være aksjeselskap, og derfor vil spørsmål rundt valg av selskapsform ikke være aktuelle i denne selskapskontrollen.

Sentrale eierstyringsformer er også formålsbestemmelser i vedtektene, eierstrategier og hvordan dette er fulgt opp i selskapets drift og selskapsstrategi. Data fra spørreundersøkelsen til eier gir også et innblikk i hvordan eierstyringen av selskapet følges opp.

5.2 Eierstrategi

Eierstrategi er et viktig utgangspunkt for eierne til å definere hvordan eierskapet skal utøves. Det er de siste år blitt vanlig å definere eierstrategien i kommunens Eiermelding. Foruten strategi for det enkelte selskap er det også vanlig å innta kommunens generelle rammer for eierstyring i Eiermeldingen, se behandling av dette i vedlegg 2.

Gjerdrum kommune har ikke utarbeidet egen eierstrategi for selskapet.

5.3 Vedtekter og selskapsstrategi

Vedtektene har følgende formålsbestemmelse:

Selskapets formål er å gi mennesker mulighet til å delta i arbeidsliv eller aktivitet gjennom å skape varige tilrettelagte arbeidsplasser innen salg av varer og tjenester, samt annen virksomhet som naturlig faller sammen med dette.

Selskapet har også som formål å drive kvalifisering av arbeidstakere med sikte på hospitering i ordinært arbeid. Selskapet plikter å følge departementets retningslinjer for det enkelte tiltak.

Vedtektene ble sist revidert på ekstraordinær generalforsamling 07.04.2011.

Fra vedtektene fremgår det at eierne har fastsatt konkret mål for hva selskapet skal oppnå (tilby tilrettelagte arbeidsoppgaver), hvordan de skal nå målet (salg og produksjon av varer, samt tjenesteyting) og hvem oppgavene skal tilbys (personer med nedsatt arbeidsevne og med særskilte behov).

Det er utarbeidet selskapsstrategi for perioden 2015-18, vedtatt i styret 2.12.2014.

5.4 Øvrige eierforhold

I dette punktet bygger revisjonenes undersøkelser i hovedsak på spørsmålene som ble rettet til eier og styret, samt intervju med daglig leder i en spørreundersøkelse.

5.4.1 Opplæring av de folkevalgte eierrepresentanter

Eier har bekreftet at kommunen ikke har etablert obligatorisk opplæring for sine eierrepresentanter.

5.4.2 Om valg til styret, styreinstruks og styreevaluering

Eier er ikke kjent med at det er etablert kriterier for valg og sammensetning av styret.

Det gjennomføres evaluering av styrets arbeid. Resultatet kommuniseres på generalforsamlingen. Fra styret blir det imidlertid påpekt at denne evalueringen ikke følges opp av eier.

5.4.3 Instruks til daglig leder, etikkreglement m.m.

Det er ikke utarbeidet egen særskilt instruks for daglig leder. Hun forholder seg imidlertid til arbeidsavtalen hvor rammene for stillingen er beskrevet.

Fra styrets side følges daglig leder opp gjennom de rammer som er lagt i ansettelsesavtalen, gjennom styremøter og gjennom løpende uformell kontakt med styreleder.

Det ble vedtatt etiske retningslinjer for selskapet, og disse er også presentert på virksomhetens hjemmeside.

5.4.4 Rapportering og eieroppfølging ut over generalforsamling

Her fremgår det fra besvarelsene at eier mottar informasjon fra daglig leder og øvrig rapportering til styret som også tilflyter eier. Eier anser dette å dekke sitt informasjonsbehov.

6 ANDRE VIKTIGE FORHOLD VED SELSKAPET OG DRIFTEN

Denne delen bygger i hovedsak på informasjon mottatt i møte med daglig leder May Irene Evelyn Pettersen 17.02.2016.

6.1 Formidling av eiernes styringssignaler og eierstrategi til administrasjonen

Styringssignaler for virksomheten formidles via styret.

Daglig leder gir uttrykk for at formålsbestemmelsen er god og tydelig og at selskapet opererer i tråd med denne.

6.2 Selskapsforhold

Styret etterstreber å følge reglene om offentlige anskaffelser, selv om de i utgangspunktet ikke anser seg underlagt disse i de markedsutsatte deler av virksomheten.

Selskapet har ingen låneforpliktelser og finansierer driften med egenkapital.

6.3 Organisasjon

Selskapet har ingen uavklarte ansettelsesforhold eller pågående arbeidstvister med sine ansatte.

Det er ingen bonusordninger for de ansatte.

6.4 Forpliktelser vis a vis offentlige instanser og juridiske forhold

Selskapet har ingen misligholdte forpliktelser, herunder pengekrav eller pålegg eller forpliktelser relatert til sertifisering eller lovpålegg mot offentlige myndigheter.

Det er ingen pågående tvister med samarbeidspartnere eller andre relatert til virksomheten.

6.5 Framtidsutsikter

Avgjørende for å sikre fremtidig drift på dagens nivå er å vinne konkurranseutsatte oppdrag og beholde oppdragene fra de største eksisterende kundene.

For å lykkes på lengre sikt er det viktig at selskapet er i stand til å møte konkurransen i markedet for arbeidsrettede tiltak som nylig er åpnet for alle aktører.

7 REVISJONENS SAMLEDE VURDERINGER OG ANBEFALINGER

7.1 Oppsummering

Nedenfor følger en oversikt som oppsummerer revisjonens funn og som kvitterer disse ut opp om de aktuelle anbefalinger om god eierstyring fra KS, se nærmere om disse under kapittel 3.

Nr	Anbefaling	Selskap Mjølkerampa AS	Eierkommune Gjerdrum	Kommentar
1	Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte		Nei	
2	Vurdering og valg av selskapsform		Ja	
3	Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet		N/A	
4	Utarbeidelse av eierskapsmeldinger		Nei	
5	Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter	Ja	Ja	
6	Gjennomføring av eiermøter		Ja	Det er ikke etablert rutine for eiermøter, men det er løpende rapportering om sentrale saker og regnskapsrapportering til eier.
7	Sammensetning og funksjon av eierorgan		Nei	Kun en eier
8	Gjennomføring av generalforsamlinger og representantskapsmøter		Ja	

Nr	Anbefaling	Selskap Mjølkerampa AS	Eierkommune Gjerdrum	Kommentar
9	Sammensetningen av styret. Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor		Nei	
10	Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskap		IA	
11	Kjønnsmessig balanse i styrene.		Ja	
12	Rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyrene		Nei	
13	Styresammensetning i konsernmodell		IA	
14	Oppnevning av vararepresentanter		Ja	
15	Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene		Nei	
16	Godtgjøring av styreverv		Ja	
17	Registrering av styreverv		Nei	
18	Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter	N/A		
19	Utarbeidelse av etiske retningslinjer		Ja	
20	Særlig om administrasjonssjefens rolle i kommunale foretak.		IA	
21	Utøvelse av tilsyn og kontroll			

IA= ikke aktuelt

7.2 Vurderinger

Problemstilling 1:

Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?

Problemstilling 1

a. Har eierkommunen etablert gode rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?

Revisjonens undersøkelser viser at eierstyringen utøves gjennom de eierstyringsprinsipper som fremgår av felles eiermedling for ØRU-samarbeidet, vedtektene og de krav som fremgår av aksjeloven.

b. Følges rutinene opp og utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring?

Våre undersøkelser viser at eierne følger opp sine eierinteresser i tråd med føringer fra vedtektene, herunder formålsbestemmelsen og lovpålagte krav.

Våre funn viser videre at eieren i begrenset omfang har etablert rutiner for oppfølging av virksomheten utover minimumskravene. En slik oppfølging er i utgangspunktet ikke i overenstemmelse med prinsipper for god eierstyring. I dette tilfellet dreier det seg om en relativt liten bedrift noe som i utgangspunktet tilsier en mindre omfattende eieroppfølging. KS eieranbefalinger legger i sin tilnærming opp til at den enkelte eier nettopp bør ha en bevisst oppfatning av hvorfor man ikke etterlever anbefalingene. Vi har ikke avdekket noe som indikerer en slik tilnærming til anbefalingene hos eieren i dette tilfellet.

Problemstilling 2:

Opptrer selskapet ellers i tråd med grunnleggende krav og normer for drift og ledelse av et selskap?

Mjølkerampa er underlagt regler både i lov og i sine sertifiseringskrav hvor blant annet etterlevelse av de lovpålagte pliktene er en del av vilkårene får å bli sertifisert, se vedlegg 2. Ettersom virksomheten innehar de nødvendige sertifiseringer og våre undersøkelser ikke har avdekket brudd med lovpålagte plikter har vi ikke indikasjoner som tilsier at selskapet ikke opptrer i tråd med gjeldende lovgivning og normer for god drift og ledelse.

ANBEFALINGER

På bakgrunn av den gjennomførte undersøkelsen anbefaler revisjonen i tråd med KS anbefalinger for god eierstyring:

- Det gjøres en gjennomgang av KS anbefaling for god eierstyring hvor kommunen etablerer en bevisst holdning til behovet for etterlevelse av de enkelte punkter.
- Forbindelsen mellom eiermeldingen i ØRU-samarbeidet og Mjølkerampa tydeliggjøres av eier.
- Selskapets styre registreres i styrevervregisteret.

Jessheim, 28.04.2016

Oddny Ruud Nordvik
avdelingsleder forvaltningsrevisjon og selskapskontroll

Øyvind Schage Førde
advokat

